

Lidé v pohybu

60 Outdoor

V Chorvatsku zapomeňte na pláž a osedlejte kolo!

68 Dobrodruzi odvedle

Válečné rány nejlíp vyléčí pořádný výlet do divočiny

Chorvatsko

JADRAN NA KOLE: BOLEST, POT A NADŠENÍ

Přes den křižování ostrovů na kole, večer kotvení v ospalých přístavech nebo plavba k další ostrovní zastávce. Loď naložená koly je skvělý tip na letní cestu. Když k jízdě zvolíte makadamové cesty, jimiž jsou ostrovy protkány, objevíte Chorvatsko, o jakém se vám nesnilo. Syrové, ryzí, původní a vydávající stovky vůní.

*Text: Veronika Valtrová / Chorvatsko
Foto: autorka a Zdeněk Kukul*

► Chvilé odpočinku. Okrová cesta, po které jedeme, je takzvaná makadamová, vysypaná kamenem. Jméno mají tyto cesty po stavebním inženýrovi J. L. McAdamovi.

Cíli naší týdenní cyklo-lodní výpravy byly Pelješac a ostrovy Korčula, Vis, Hvar a Brač. Žaludek se mi lehce svírá při pohledu na husté vrstevnice na mapě a uvědomení si vlastní netrénovanosti. Deset let, co moje hýždě okusily sedlo horského kola naposledy, je po čertech dlouhá doba. Ale výzva byla přijata, musím vyjet a doufat, že polstrované trenky splní svoji funkci. Každý dostane od instruktora mapu a dostane se nám doporučení a vysvětlení, která trasa vyžaduje jaké zkušenosti, čímž organizace prakticky končí. Vyrážíme. Někdo ve skupině, další sám – každý, jak se mu chce a nač se cítí.

Po prvních desítkách kilometrů na makadamu lemovaném piniemi a borovicemi, kamennými mohylami a hrazením konečně

► **Na kole se dostanete do vnitrozemí, kde stojí opuštěné vesnice. Dříve se v nich lidé ukrývali před piráty.**

potkávám dědu o holi a ptám se ho na směr. Jinak většínu jízdy nepotkám živáčka. Uvažuji nad tím, čím je ostrovní Chorvatsko tolik jiné. Soukromí a samota? Ticho a klid? Příroda v rozkvětu? Tichá radost nasýtí každou buňku v těle. Můj netrénovaný korpus křičí po svlažení v moři, to je ale 500 výškových metrů pode mnou, takže šlapu do pedálů dál a koupu se leda ve vlastním potu.

Horská „vinoturistika“

Dočasným houpavým domovem se nám stala nevelká dřevěná loď z počátku 20. století. Z pevninského přístavu Baška Voda naše cesta nejprve vedla přes mořské kanály na šakalí poloostrov Pelješac. Ten je

jedinou oblastí v Evropě, kde se tyto psovitě šelmy volně vyskytují, a tak lze v noci poslouchat jejich táhlé rozpravy. Nás však na druhý největší poloostrov lákala spíše vinná flóra. Vinařství má v Chorvatsku dlouholetou tradici a nejnak je tomu na Pelješaci, kde hlavní pěstovanou odrůdou je Plavac Mali, ze kterého se vyrábí světoznámé víno Dingač. Vědomí, že jsme účastníky provozu a svým způsobem – někteří – podáváme životní sportovní výkon, nám nezabrání zkontrolovat kvalitu chorvatského vína. Abychom nepili zajíce v pytli, zajedeme si na degustaci do tradičního vinařství Matuško ve vísce Potomje, kam se vydáme po příjemné asfaltce z přístavu Loviště. Cestou míváme vesnici duchů, Gornji Nakovanj. Ve středověku se obyvatelé ostrovů

stěhovali hlouběji do vnitrozemí chráníce se tak před piráty a Turky. Když plenění ustalo, postupně se všichni vrátili zpět k moři a z jejich starých domů se staly kamené skanzeny, jejichž atmosféra okouzluje náhodné turisty.

Že projíždíme oblastí navýsost vinařskou, zjišťujeme i o pár kilometrů dál ve vesnici Kuna, kde nás odchytil místní hospodář. Jak nám později se sklenkou v ruce vypráví, jeho rodinné vinařství Špaleta má více než dvousetletou tradici. Z domu rodiny Špaletových jsou to jen tři kroky k Josipu Antunoviči, který nám předvedl, jak chutnají produkty z pravé rodinné farmy. Pod sušícím se prštem nad hlavami jsme ochutnali tuto dalmatskou specialitu následovanou pečným telecím a jehněčím, které mi rychle vlilo do žil energii vypocenou na cestě.

Z ostrova na ostrov

Po večerní klidné plavbě přistáváme v přístavním městě Korčula. Hradby ohromují už z dálky. V historickém jádru na nás dýchá duch středověku. Nedaleko katedrály svatého Marka stojí dům Marka Pola, jeho údajné rodiště. Stejnomený ostrov v minulosti proslul stavěním lodí, dnes je ceněn pro optimálně zachovalý středomořský ráz,

Pelješac je ostrov šakalů. Dodnes tu po večerech můžete při sklence vína poslouchat jejich táhlé rozpravy.

Inzerce A141007109

nedotčené zálvy a zátoky, stoleté borovicové lesy a nečetné množství nejrůznějších mořských živočichů.

Rychle vyložíme kola z lodi, každý zaboří hlavu do svojí mapy a vydáváme se křižovat vnitrozemí. Každý podle svého – síť asfaltových silnic, makadamových cest a kozích stezek je na ostrovech poměrně bohatá a každý si podle vlastních sil a schopností vybere svoji trasu. Bez mapy by však orientace pro méně zdatné cestovatele nebyla snadná, značení stezek má jižanský charakter, občas tedy cizinci nedávají smysl.

Volím střední cestu, našťastí každá varianta zaručuje poznání dosud neviděného, ať už se jedná o přírodní krásy, či pozůstatky lidské činnosti s nebývalým geniem loci. Zvláštní atmosféru zažívám hlavně ve vybydlených vnitrozemských vesnicích. Většina působí, jako by jejich obyvatelé odešli teprve včera. Zarostlé zahrádky ale svědčí o nepřítomnosti majitelů už pár desítek let.

Nadšení ze soukromé cesty končí ve chvíli, kdy mi

► **Loď je nejen skladištěm našich kol a také způsobem, jak se dostat na malé ostrůvky, ale také tady kuchař skvěle vaří!**

KORČULA JE NEJKRÁSNĚJŠÍ OSTROV NA SVĚTĚ

Prestížní německá publikace Hörzu prohlásila KORČULU za nejkrásnější ostrov na světě.

Ostrov byl prohlášen za nejkrásnější na základě hlasů odborníků na cestovní ruch a čtenářů mezinárodních časopisů National Geographic, Conde Nast Traveller a Travel and Leisure. „Být na špičce v konkurenci s Maledivami, Bora Borou, Seychelami, Havajskými ostrovy a četnými dalšími rajskými destinacemi je velký kompliment. Zároveň jsme šťastní, že můžeme předpovědět ještě lepší výsledky pro letošní turistickou sezónu“, uvedla tisková mluvčí města Korčuly Edita Drušković.

RADY NA CESTU

► Cyklostezky na chorvatských ostrovech tvoří **silnice, makadamové cesty a kozi stezky**. Značení tras však není spolehlivé a často není příležitost se na cestu zeptat, proto je záhodno mít po ruce **kvalitní mapu**.

► Ideální dobou, kdy si projet chorvatské ostrovy na horském kole, jsou **jarní nebo podzimní měsíce**, kdy teploměr zřídka překoná 28 °C.

► Makadamové cesty využívají především cyklisté. Jsou to okrově zbarvené cesty tvořené drobným drčeným kamenivem, jméno nesou po stavebním inženýru J. L. McAdamovi.

► **Vinařství** má v Chorvatsku **dlouhou tradici**. Nejznámějším je asi **Dingač**. Poznáte ho podle oslíka na viněti, jenž symbolizuje doby, kdy nebylo možné hrozny ze strmých a skalnatých strání svážet jiným způsobem než na oslím hřbetu.

dochází voda. Mám za sebou tři kilometry prudkého stoupání na Veli vrh a cíle za posledních pár set metrů se nemůžu dočkat. Odměna v podobě rovné kamenité cesty táhnoucí se ve stínu borovic a cypřišů je pohádková. Nikde nikdo, jen já, šum točících se kol a vzduch prostoupený vůněmi jarního Chorvatska. Ale nervozita ze žhnoucího slunce a poslední deci vody roste. Naštěstí se ocitám ve vesnici, kde mi bodrý strýc natankuje vodu ze zahradní hadice s průpovídkou, zda vím, že nejlepší voda je stejně ta dešťová, tzv. kyšnica.

Z vesnice Pupnat je to pár kilometrů vnitrozemím k nejkrásnější části trasy – serpentiny nad malebnými zátokami skýtají překrásný výhled na moře. Poprvé o dech nepřicházím vlivem námahy, ale pokorného úžasu.

Bio v konobě

Chorvatsko klade důraz na tradiční pohostinství v podobě konob, jejichž jídelní lístky nečítají desítky položek, ale staví nabídku na domácí produkci – vlastní zelenině, mase z vlastních chovů a často i víně.

Hospodářství Antunovič je typickým příkladem přiklonění se k ekologickému způsobu pěstování surovin a chovu domácích zvířat, ze kterého pro hospodáře plyne osvobození od daně z příjmů. To má podpořit právě drobné farmáře, kteří však ve svých konobách musejí využít minimálně 80 procent vlastních surovin.

Konoba Pol Murvu se nachází ve vesničce Žena Glava a také ctí postupy příprav svých pradědů. Větve moruše zahálí červené tváře do úlevného stínu. V Pol Murvu na nás čeká peka s chobotnicí na červeném víně s bramborami. „Peka je tradiční způsob přípravy masa a zeleniny v pánvi na uhlí, skoro každá rodina má na dvorku pec, na níž pokrm peka připravuje,“ vysvětluje mi servírka Štefica. Patří k místnímu zvyku hosty přivítat pálenkou a naladit je vínem, raději však z fyzických důvodů volím degustaci domácích sirupů z bezových květů a šalvěje. Chutnají výborně. Pol Murvu je jeden z podniků, jež spadají do kategorie „selsko domaćinsko“, což je jakési „michelinové“ označení pro vrchol ekologického hospodářství.

Základna Štěstí

Ve dne jsme na kole, přes noc na lodi, jejíž kuchař nás vykrmuje tradiční chorvatskou kuchyní. V pohybu jsme vlastně neustále. Přístavy měníme, pokud to počasí umožňuje, každý den. Lodní základna nese název Sretan – Štěstí. V to doufáme hlavně při přeplování Hvarského průlivu z Hvaru na Brač. Síla větru naše žaludky pěkně nadzvedla. Klidnější vody bračského přístavu Milna s úlevou vítám.

► Na kole jsem ze sebe vyždímala poslední kapku potu a lačně jsem z kopců hleděla na záliv a pláže pode mnou.

Menší ostrovní přístavní města zejí koncem jara línou prázdnotou, živých duší je zde na ulicích poskrovnu. Loď, jež nám na plavbě po ostrovech poskytuje zázemí, nezřídka kotví až na pár bábek v přístavu sama a my se nezdráháme konvoj našich kol zanechat bez zajištění na molu. A podobně je to i ve vnitrozemí ostrovů. Snadno lze během jízdy na kole nabýt dojmu, že ostrov nám patří, nebo

aspoň jeho jádro, na malou chvíli. Pobřeží a jeho průzračné vody, jež jsou důsledkem vysoké salinity a léčebných účinků, jsou jen startovní čára. Právě vnitrozemí dosud odolávají masovému turismu, a přitom se v nich skrývá tradiční Chorvatsko s úrodnými poli s vinnou révou, zeleninou či olivovými háji, kamennými vesnicemi s tradičními konobami, v nichž se zastavil čas... ◀

OČIMA AUTORKY

Nespočítám, kolikrát jsem za svůj život navštívila Chorvatsko. Získala jsem k němu familiární vztah – jezdila jsem tam „domů“. Tím větší překvapení mi připravilo kombinované cestování kolo a loď. Vydala jsem poslední kapku potu, ztratila jsem se, zadek jsem necítila ještě pár týdnů po návratu, ale ani bolest, ani žízeň nebo vyčerpání mi nesebraly úsměv z tváře. Takový pocit štěstí z námahy, únavy ve spojení s přírodními krásami jsem dlouho nezažila.

Veronika Valtrová, novinářka

Inzerce A141004492

NAVŠTIVTE CHORVATSKO. PODĚLTE SE O ZÁŽITKY

#LoveCroatia
#Rowki
@SvančaMaria

CHORVATSKO
Chorvatské turistické sdružení
www.chorvatsko.hr